MOHÁCS ATLASZ

MOHÁCSI CSATA

A Magyar Királyság 1526 előestéjén

Az ország gazdasága nem volt rossz állapotban. Az 1490-es és 1510-es évek között a középkori Magyarország falvainak paraszti telekszáma észrevehető növekedést mutatott. Ez a jelenség nem beköltözésből, hanem egy szándékos földesúri intézkedésből eredt: az uradalmi tisztek az egyes települések határait újraosztották, és a paraszttelkeket drasztikusan megkurtították (gyakran felére vagy kétharmadára csökkentették).

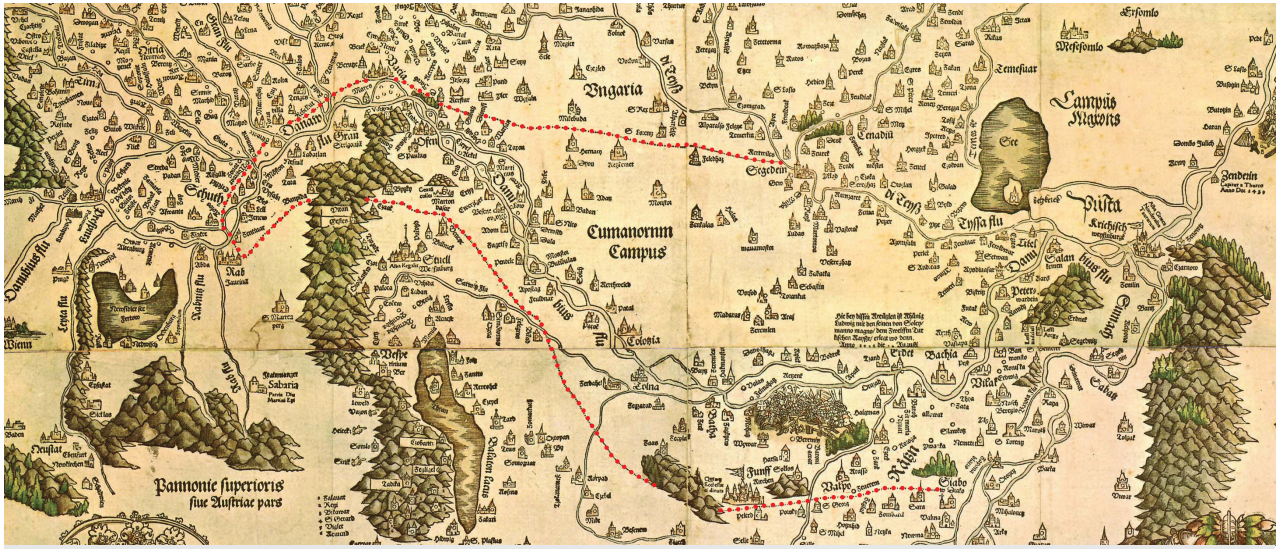
A telekméretek csökkentésének és az új bérleti rend kialakulásának valódi oka az európai agrárkonjunktúra volt. A városiasodás és az élelmiszerek iránti megugró kereslet kettős nyomást gyakorolt az uradalmi gazdaságra: egyrészt több munkaerőre, jobbágycsaládra volt szükség, másrészt az új telekrendszer a földesúr számára lehetővé tette a bérleti díjak magasabb szintjének megállapítását. A régebben „telekpusztásodásnak" titulált jelenség tehát nem válságot, hanem egy jelentős ütemű fejlődés kezdetét jelentette. A középkori magyar parasztság társadalmi összetétele alapvetően alakult át, a konjunktúra az életfeltételeket javította.

A pénzügyek sem voltak olyan rossz helyzetben, mint az utóbb széles körben elterjedt. A Jagelló-kor magyar államháztartásának idővel katasztrofálissá vált helyzete nem elsősorban a királyi hatalom gyengesége miatti bevételcsökkenésből, hanem a katonai kiadások erőteljes növekedéséből eredt. A déli határvédelem mind háborús, mind békeidőben rendkívüli költségvetési terhet jelentett, az 1510-es évektől pedig az oszmánokkal szemben fenntartott tényleges hadiállapot szinte végletesen „felemésztette" a királyi jövedelmeket. Nándorfehérvár (Belgrád) 1521-es elvesztése után az ország vezetése a szultáni seregek bármelyik pillanatban várható, mindent elsöprő támadásától tartott, és ennek elhárítása céljából minden eszközt igyekezett mozgósítani.

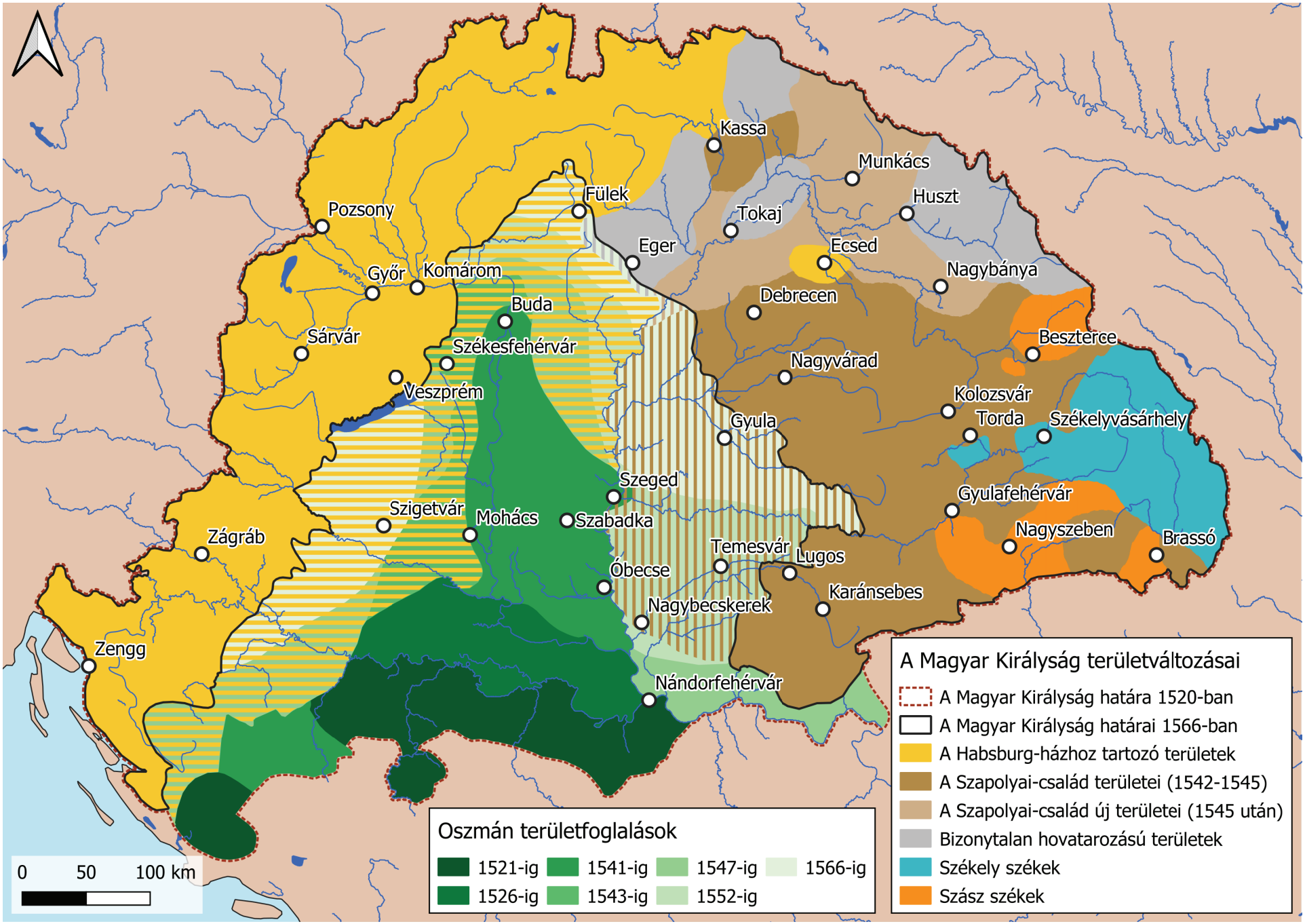
A mohácsi tragédia nem csupán az ország geopolitikai sorsát pecsételte meg, hanem a pénzügyi helyzet értelmezésének keretét is meghatározta. A kortársak és az utókor számára egyszerűbb volt a katasztrófát az elit felelőtlenségének tulajdonítani: a Jagelló-kor főnemessége nem teljesítette kötelességét, ellopta a királyi jövedelmeket, és ezek során lezüllesztette a hadsereg harcképességét, amely így képtelen volt ellenállni a töröknek. Ez azonban egy könnyebb, de félrevezető interpretáció. A valódi kép ennél összetettebb: Magyarország minden rendelkezésére álló erőforrást felhasználva sem volt képes többre, mint amennyi erejéből tellett. Az államvezetés katasztrófája nem a korrupció és a rossz kormányzás, hanem a geopolitikai realitások, az erőforrások különbségéből fakadó helyzet tragikus következménye volt.

Az ország nem volt elszigetelt sem. A Jagelló-kor Magyarországa középhatalmi státuszt képviselt, amely egy megfelelő, de nem ambiciózus külpolitikai szereplést tett lehetővé. II. Ulászló kormányzásának jellegzetessége a passzív alkalmazkodás és a kivárás volt. Ez egy lényegesen békésebb külpolitikát jelentett I. Mátyás korához képest, amely a szükséges diplomáciai csatornák gondos fenntartásán alapult. II. Ulászló és eleinte II. Lajos diplomáciai aktivitása is az esetileg kiküldött követségekre támaszkodott, ami a különféle külpolitikai helyzetekre való reagáláshoz elegendő volt, és a korszakban átlagosnak számított.

II. Lajos uralmának idejére azonban radikálisan megváltoztak a külső körülmények, az erőviszonyok markánsan az Oszmán Birodalom javára tolódtak el. Bár Lajos uralkodása hozott részeredményeket, az európai szövetség- és segítségkeresés sikertelenül zárult. Ennek oka egyértelműen az volt, hogy az itáliai háborúk által megosztott keresztény hatalmak nem voltak képesek érdemi katonai vagy anyagi segítségnyújtásra.

A Tabula Hungariae, Lázár deák 1528-ban Ingoldstadtban kinyomtatott térképének részlete.
Vörös pontsor mutatja az 1526. évi oszmán előrenyomulást

Kassa
Munkács
Fülek
Huszt
Pozsony
Tokaj
Eger
Ecsed
Győr
Komárom
Nagybánya
Debrecen
Buda
Sárvár
Székesfehérvár
Beszterce
Nagyvárad
Veszprém
Kolozsvár
Torda
Székelyvásárhely
Gyula
Szeged
Gyulafehérvár
Szigetvár
Mohács
Szabadka
Nagyszeben
Brassó
Zágráb
Temesvár
Lugos
Óbecse
Karánsebes
Nagybecskerek
Zengg
Nándorfehérvár
0 50 100 km
Oszmán területfoglalások
1521-ig
1541-ig
1547-ig
1566-ig
1526-ig
1543-ig
1552-ig
A Magyar Királyság területváltozásai
A Magyar Királyság határa 1520-ban
A Magyar Királyság határai 1566-ban
A Habsburg-házhoz tartozó területek
A Szapolyai-család területei (1542-1545)
A Szapolyai-család új területei (1545 után)
Bizonytalan hovatarozású területek
Székely székek
Szász székek

Az Oszmán Birodalom 1526-ban

Az 1526-os év az Oszmán Birodalom és I. Szulejmán uralkodásának történetébe az egyik legjelentősebb harctéri siker éveként vonult be. A Mohácsnál aratott történelmi győzelem után az oszmánok már nemcsak Magyarországot, hanem Bécset és rajta keresztül Európa központi területeit kezdték fenyegetni. A birodalom ekkor már három kontinensre terjedt ki, és egy időre az oszmán elit komolyan mérlegelte a világuralom megszerzésének lehetőségét.

Európában a birodalom határa az akkor még független Magyar Királyságig ért. Az oszmánok 1521-ben elfoglalták Nándorfehérvárt (Belgrád), megnyitva ezzel az utat Magyarország és Közép-Európa felé. A balkáni területek már az uralmuk alatt álltak: Bulgária, Szerbia, Bosznia, Hercegovina, az albán, valamint a görög területek jó része is hozzájuk tartozott.

Ázsiában a birodalom magában foglalta Anatólia egészét, valamint jelentős területeket a Közel-Keleten. I. Szelim (1512–1520) hódításainak köszönhetően az állam területe megkétszereződött: 1516–17-ben a mameluk szultánoktól elragadták Szíriát, majd 1517-ben a két szent város, Mekka és Medina is elfogadta az oszmán fennhatóságot. Afrikában a birodalom ellenőrizte a Szaharától északra fekvő parti sáv jó részét, Egyiptomtól az algériai területekig.

A birodalom közigazgatása és hadszervezete a beglerbégségekre/vilájetekre (tartományokra) és szandzsákokra (kerületekre) épült. Szulejmán 1520-as trónra lépésekor 6–7 vilájet és körülbelül 90 szandzsák volt, de ez a szám a hódítások nyomán gyorsan növekedett. Az uralkodó halálakor (1566) már 24 vilájet és több mint 250 szandzsák létezett.

A birodalom katonai-mezőgazdasági berendezkedésének alapját a javadalombirtok (timár)-rendszer képezte. Az állami tulajdonú, parasztok által művelt földeket és az egyéb állami bevételi forrásokat timárokra osztották fel. A javadalmak haszonélvezői, a szpáhinak nevezett lovaskatonák jogot kaptak az adók beszedésére, és ennek fejében rendszeres katonai szolgálattal tartoztak.

Mohács évében – köszönhetően a gazdag Egyiptom megszerzésének is – a birodalom gazdasága virágzott. A lakosság száma mintegy 12–13 millió főt tett ki, az adókból származó bevételek meghaladták Spanyolországét is. Ez adott lehetőséget arra, hogy az oszmánok a hadjáratra 80 000 fős reguláris hadsereggel és 300 ágyúval vonuljanak fel, ami hatalmas logisztikai és gazdasági teljesítménynek számított.

1526-ban az Oszmán Birodalom a nagyhatalmak hármas küzdelmének középpontjában állt: nyugaton a Habsburg Birodalommal, keleten az iráni Szafavida

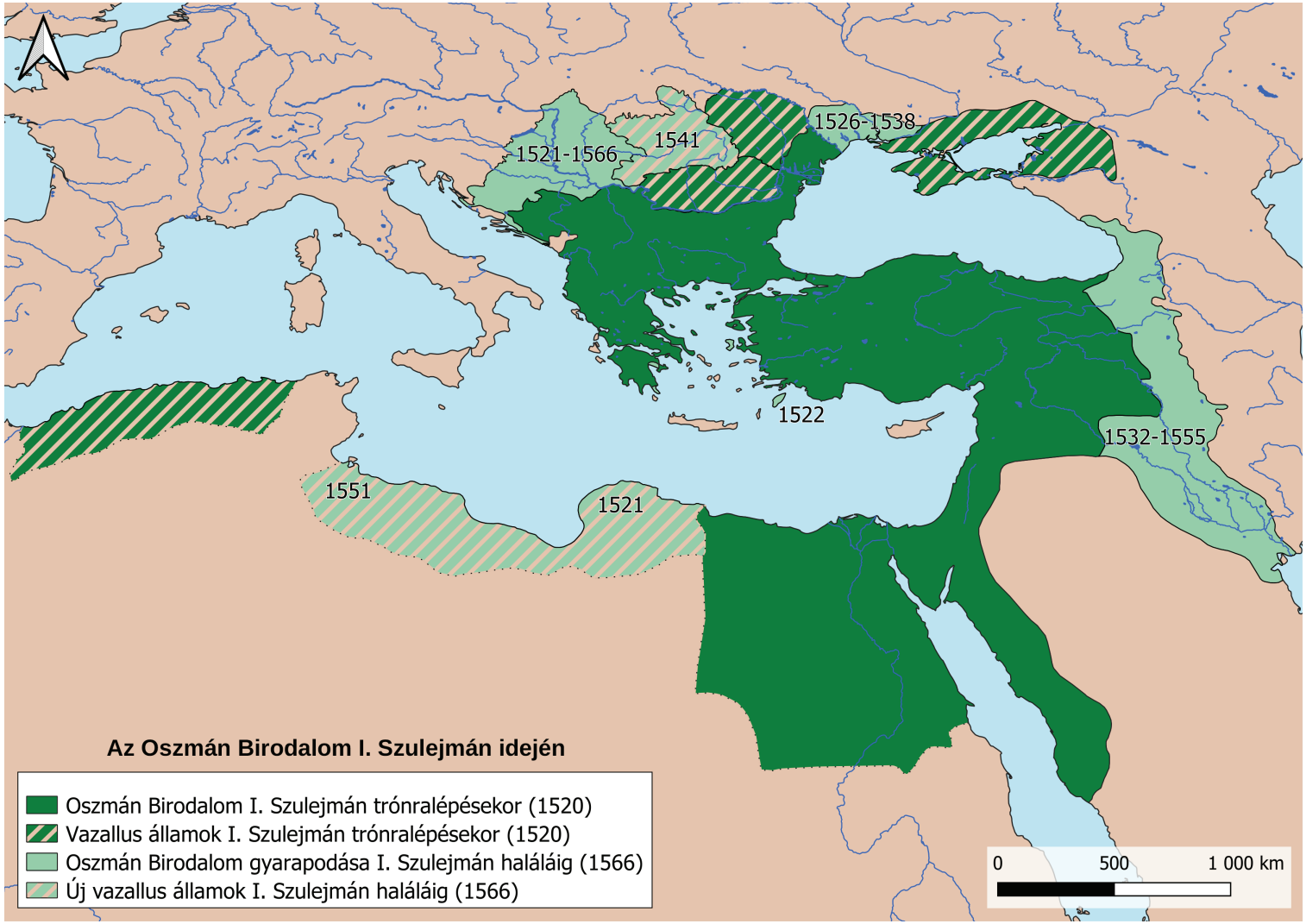

Konstantinápoly (1578)

Birodalommal állt harcban a regionális és a világméretű vezető szerepért. Az Indiai-óceánon a portugálokkal versengett a selyem- és fűszerkereskedelem uralmáért, a Földközi-tengeren pedig Velencével és Spanyolországgal a mediterrán vizek ellenőrzéséért.

A szulejmáni korban az Oszmán Birodalom konszolidált, hatékonyan működő világhatalom képét mutatta, amely katonai, adminisztratív és kulturális téren egyaránt a korszak legfejlettebb államalakulatai közé tartozott.

A mohácsi győzelem után a következő támadások Bécs felé irányultak: az első támadás 1529-ben következett be, majd 1532-ben a második. A birodalom ekkor érte el európai terjeszkedésének csúcspontját. Seregei a Habsburg Birodalom szívéig hatoltak, de a császárvárost elfoglalni már nem tudták. Mire a szultán Szigetvárnál 1566-ban meghalt, egyértelművé vált, hogy a három kontinensre kiterjedő birodalom hatalmas erőforrásai sem elegendőek az ambiciózus cél, az európai hegemónia eléréséhez.

II. (Jagelló) Lajos király

II. Lajos király II. Ulászló király (1490–1516) és Anne de Foix francia grófnő gyermeke, a Jagelló-ház magyarországi ágának utolsó sarja. 1506-ban született, 1508-ban magyar, 1509-ben cseh királlyá koronázták. Kiváló nevelést kapott, hat nyelven beszélt. A tényleges uralmat nagykorúsításakor, 1521 decemberében vette át.

Nem sokkal később elvette V. Károly császár húgát. Az 1515-ben, Bécsben megkötött Habsburg–Jagelló házassági szerződés értelmében Lajos 1522. január 13-án házasodott össze Habsburg Máriával, Kasztília infánsnőjével. Mária erélyes és művelt nő volt, aki a központi

II. Lajos portréja

hatalom erősítését szorgalmazta. Az alig négy évig tartó házasságból nem született gyermek.

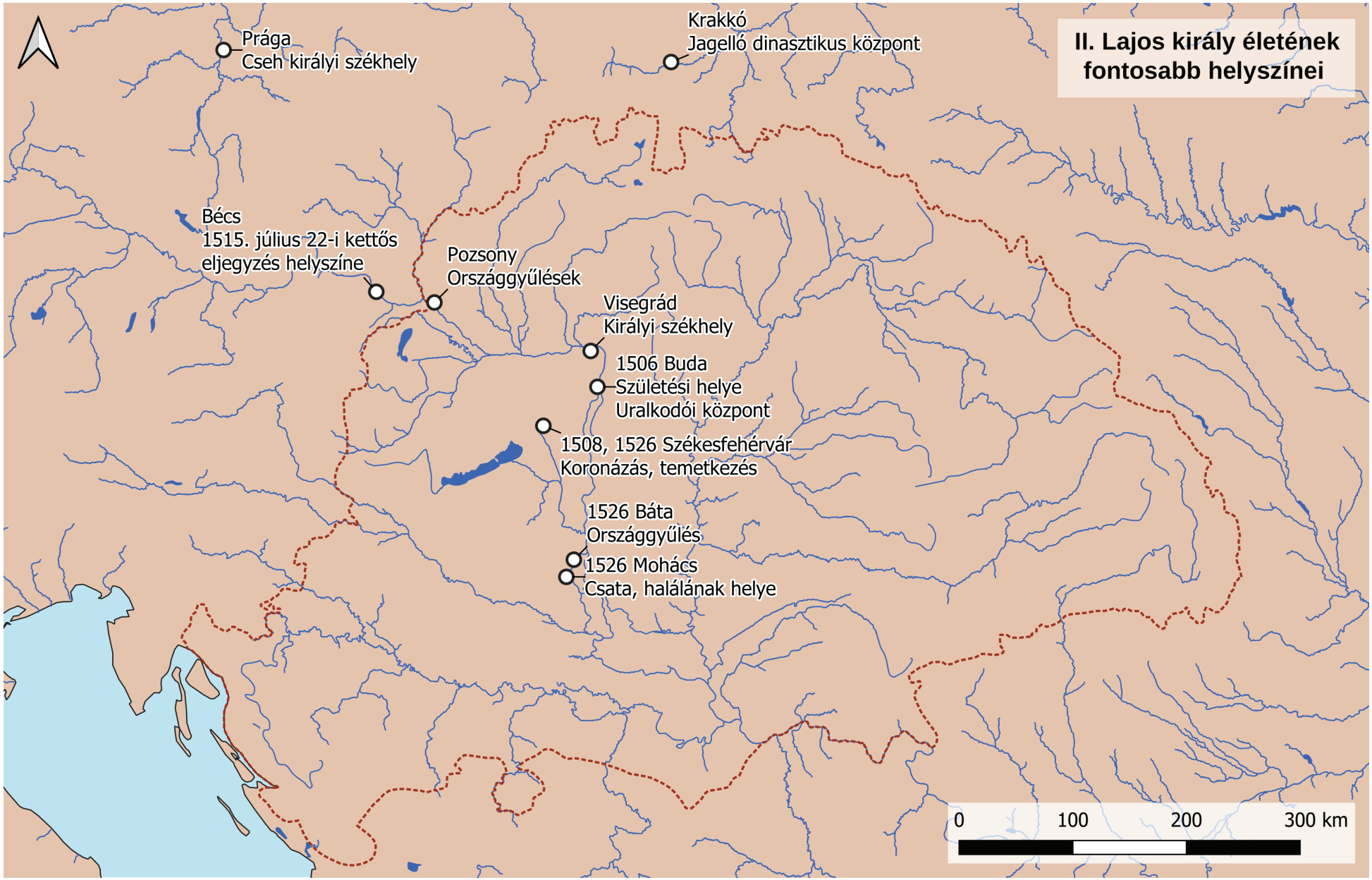
Bár uralkodásának kezdetét beárnyékolta Nándorfehérvár (Belgrád) félévvel korábbi elvesztése, a királyi pár komoly reformokba kezdett a központi hatalom megerősítése és az ország modernizálása érdekében. Egyúttal próbáltak nemzetközi támogatást szerezni a törökök elleni védekezéshez. 1526-ban Szulejmán a birodalom teljes haderejével megindult Magyarország ellen. Lajos király és az ország vezetői a korabeli Európában is páratlan nagyságú, mintegy 30 000 fős sereget állítottak ki, és a mohácsi síkon szembeszálltak a hatalmas túlerőben lévő (legalább 80 000 fős) török sereggel.

Az ütközetben rendkívül bátran harcolt, annak utolsó fázisában, amikor a törökök már döntő fölénybe kerültek, a maradék csapatokat összeszedve többször is vakmerően megtámadta a szultáni és az anatóliai hadtestet, s eközben történt, hogy három magyar vitéz kis híján „elkapta” Szulejmánt. Az utolsók között menekült el a csatatérről, és valamikor fél hét-hét óra tájban egy kisebb folyóvízbe veszett átkelés közben. Halálának pontos körülményei vitatottak: a hagyományos nézet szerint a Csele-patakba fulladt, de az újabb kutatások szerint a Mohács melletti, kisebbik Duna-ágban lelte halálát, amikor menekülése során lovával együtt elmerült az iszapban.

A magyar és európai közvélemény sokáig ugyanúgy az életét a kereszténységért feláldozó mártírként tartotta számon, mint a Várnánál elesett I. Ulászlót. A 19. századra azonban épp úgy, mint az egész Jagelló-kor, ő is egyre negatívabb megítélést kapott.

II. Lajos-ábrázolás a Csele-pataknál

II. Lajos király életének fontosabb helyszínei
Prága
Cseh királyi székhely
Krakkó
Jagelló dinasztikus központ
Bécs
1515. július 22-i kettős eljegyzés helyszíne
Pozsony
Országgyűlések
Visegrád
Királyi székhely
1506 Buda
Születési helye
Uralkodói központ
1508, 1526 Székesfehérvár
Koronázás, temetkezés
1526 Báta
Országgyűlés
1526 Mohács
Csata, halálának helye
0
100
200
300 km

I. Szulejmán szultán

I. Szulejmán (későbbi oszmán-török nevén Kanuni Sultan Süleyman) 1494. november 6-án született Trapezuntban. Az Oszmán Birodalom tizedik és leghosszabb ideig uralkodó szultánja 1520-tól haláláig, 46 éven át állt a birodalom élén.

I. Szelim szultán és felesége, Hafsa szultána fia volt. Ötéves korától herceghez méltó nevelést kapott, nagy műveltségre tett szert, s tejtestvérével, Jahjával együtt egy görög mestertől az aranyművességet is kitanulta.

Tizennyolc éves korától kezdve helytartóként szolgált különböző tartományokban. Először a Krím-félszigeti Kaffában (Teodózia), majd 1513-tól a kis-ázsiai Maniszában volt szandzsákbég, időnként pedig Edirnéből irányította a birodalom nyugati felének védelmét. Ebben az időszakban szerezte meg a kormányzáshoz szükséges tapasztalatokat.

Apja halála után 1520. szeptember 30-án, 26 évesen övezték fel szultánná. Hosszú uralkodása idején 13 hadjáratot vezetett személyesen, abból hetet Magyarország ellen. Első jelentős sikerét Nándorfehérvár (Belgrád) bevételével érte el 1521 augusztusában, amivel még nagyapja, II. (Fátih) Mehmed sem boldogult. Legnagyobb diadalát 1526. augusztus 29-én a mohácsi síkon aratta, amikor döntő vereséget mért II. Lajos magyar királyra, aki a csata végén életét vesztette. Az oszmán győzelem megtörte Magyarországot. Szulejmán 1529-ben már Bécset ostromolta. A várost ugyan nem tudta bevenni, a haditett azonban jól jelezte, hogy az Oszmán Birodalom hatalma mekkorára nőtt.

Szulejmánt a nyugati világban a „Nagyszerű” (Magnificent) melléknévvel illették, a törökök azonban (utóbb) a Kanuni, vagyis a „Törvényhozó” névvel ruházták fel. Ezt a címet az oszmán jogrendszer egységesítésével érdemelte ki.

I. Szulejmán uralkodása alatt az Oszmán Birodalom aranykorát élte. Maga a szultán is tehetséges költő volt, a művészetek nagy pártfogója. A híres Mimár Sinan építész vezetésével monumentális építkezések zajlottak (az ő műve az isztambuli Szulejmánije-dzsámi komplexuma is). A szultán erődítményeket építtetett a kereszténytől elfoglalt helyeken, és mecsetekkel, hidakkal, vízvezetékekkel díszítette a birodalom olyan jelentős városait, mint Konstantinápoly, Mekka, Jeruzsálem és Damaszkusz.

1566-ban, 72 éves korában vezette utolsó hadjáratát Magyarország ellen. A szigetvári ostrom közben, a vár elfoglalása előtti éjjelen (szeptember 6–ról 7-re virradóan) halt meg a sátrában, súlyos betegségben.

Szulejmán uralkodása alatt az Oszmán Birodalom jól szervezett világhatalommá vált. A katonai sikerek mellett a jogalkotói tevékenység, a multietnikus birodalom hatékony igazgatása és a kulturális aranykor feltételeinek megteremtése tette őt az oszmán történelem egyik legnagyobb alakjává. Halála után az Oszmán Birodalom fokozatos hanyatlásnak indult, így uralkodása az oszmán állam hatalmi csúcspontját, egy történelmi korszak végét jelentette.

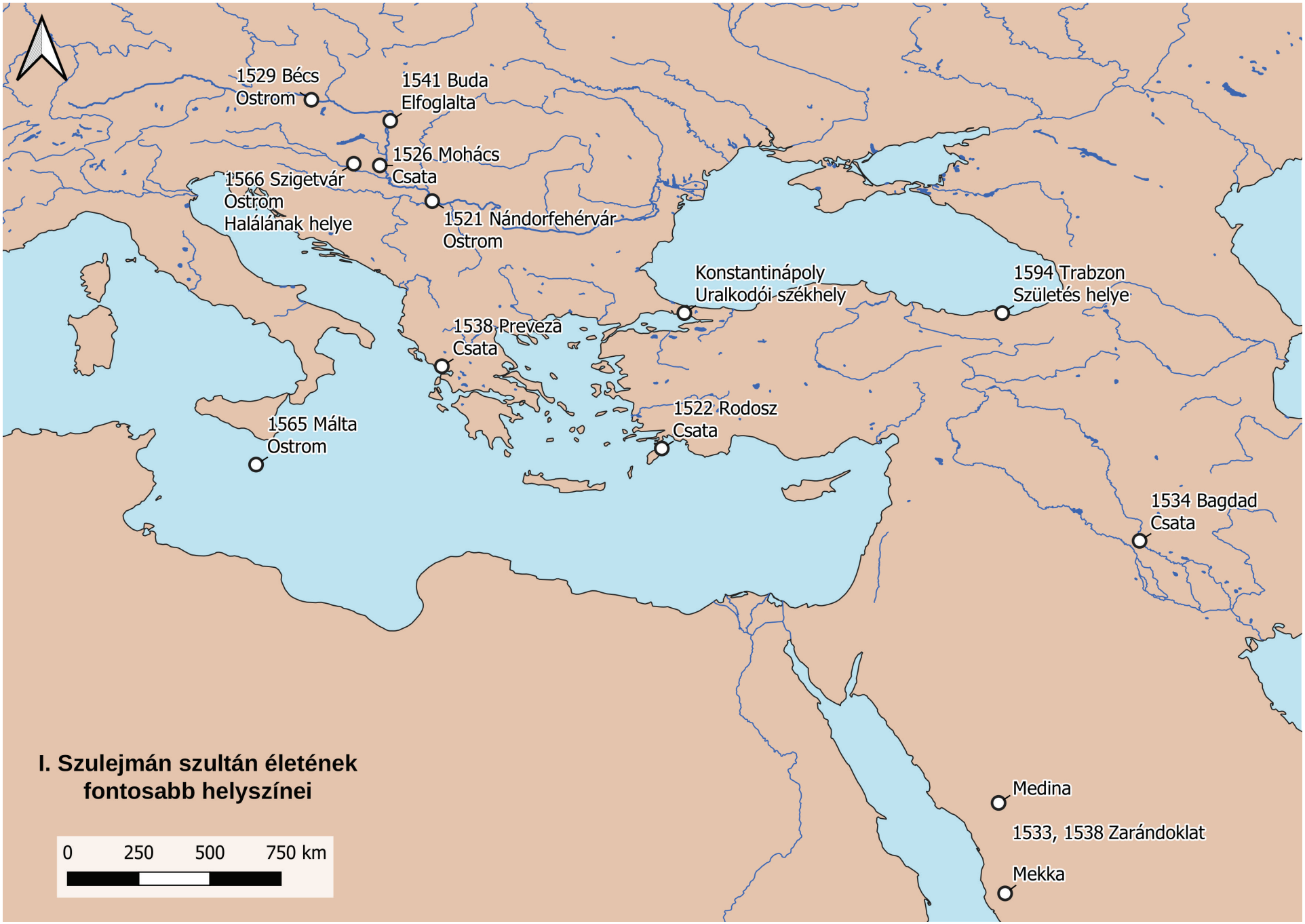
I. Szulejmán rekonstruált síremléke Szigetvár mellett, Turbékon

A Süleymaniye-komplexum Isztambulban

I. Szulejmán portréja

1529 Bécs
Ostrom
1541 Buda
Elfoglalta
1526 Mohács
Csata
1566 Szigetvár
Ostrom
Halálának helye
1521 Nándorfehérvár
Ostrom
Konstantinápoly
Uralkodói székhely
1594 Trabzon
Születés helye
1538 Preveza
Csata
1565 Málta
Ostrom
1522 Rodosz
Csata
1534 Bagdad
Csata
Medina
1533, 1538 Zarándoklat
Mekka
I. Szulejmán szultán életének
fontosabb helyszínei
0 250 500 750 km

A magyar hadsereg 1526-ban

A Mohácsi-síkságon 1526. augusztus 29-én 29–32 000 keresztény harcos gyűlt össze. Ezek közül 16–17 000 fő lehetett a lovasok száma, a többiek gyalogos katonák, tüzérek és naszádosok voltak.

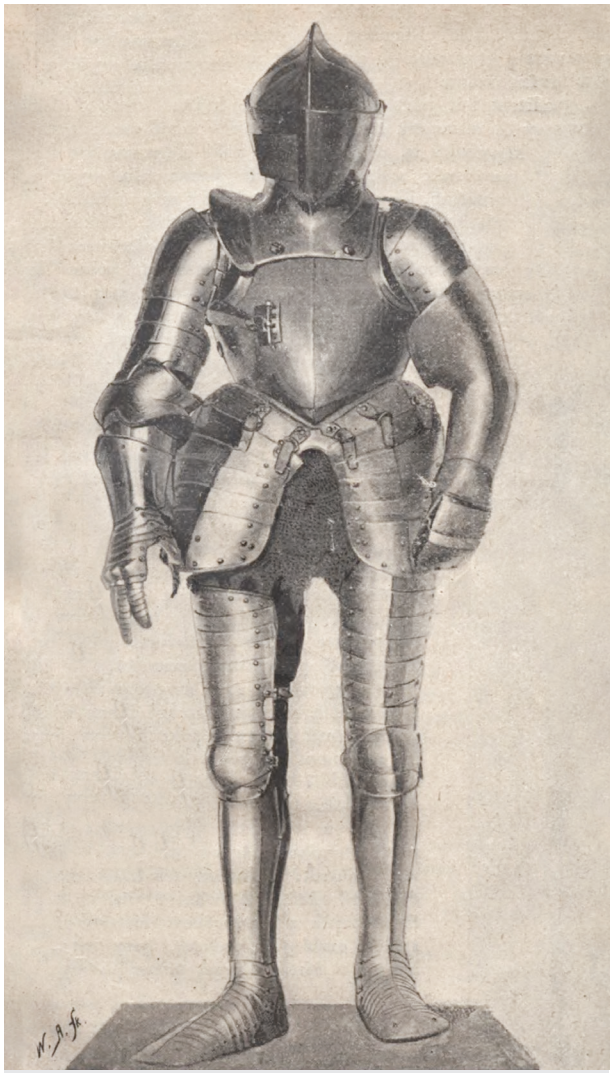
Fontos megállapítani, hogy a Mohácsnál összegyűlt magyar hadsereg valójában egy magyarok vezette koalíciós haderő volt, amelyet a magyar korona alá tartozó horvátokon, szerbeken és a felső-magyarországi szlávokon túl elsősorban csehek, morvák, lengyelek és németek alkottak. Ennek a keresztény seregnek kevesebb mint a fele, 12–13 000 fő volt a gyalogság. Ebből mintegy 6000–7000 főt tehettek ki az „idegen földekről" érkező cseh, morva, lengyel és német katonák, akiknek egy része, nagyjából 4000 fő pápai zsoldon fogadott harcos volt.

Az említett lovasok többségét a könnyűlovasság, köztük a huszárok adták, akik legfeljebb páncélinget és sisakot viseltek, illetve pajzzsal és többek között lándzsával, szablyával voltak felszerelve. Ennek a könnyűlovasságnak egy tekintélyes része gyors mozgásra, többféle feladatra is alkalmas volt, de képzettebb részüket akár zárt alakzatban is bevethették, ahogy az a mohácsi csatában is történt. Köztük ott voltak a törökkel szomszédos déli vármegyék harcedzett magyar és szerb fegyveresei, ahogy a horvát bán szlavóniai lovasai is. A keresztény lovasságnak összességében csak egy kisebb részét tették ki az oszmán félben is félelmet keltő, tetőtől talpig páncéllal fedett nehézlovasok, akiknek a száma a csatában 2000–2500 fő lehetett.

A lovasság és a gyalogság mellett a tüzérség is a keresztény haderő részét képezte. Az ágyúk öntése, karbantartása, szakszerű kezelése sokba került és nagy szakértelmet igényelt. Mozgatásukhoz sok pénz és jó szervezés kellett. 1526-ban II. Lajos király egyikkel sem állt jól. Az oszmánokhoz képest kevés ágyúja volt (85 db), s úgy tűnik, nem is sikerült mindet a csatasíkon felállítani. A források alapján az is kijelenthető, hogy keresztény oldalon nem is tulajdonítottak akkora jelentőséget a tüzérségnek, mint az oszmán hadseregben. Mellettük mindazonáltal mintegy 300 fő szolgálhatott.

A törökellenes harcok egy sajátos kihívása volt, hogy Közép-Európa természetes útvonalain, a Dunán és mellékfolyóin fel kellett tartóztatni az oszmán hódítókat, így jelentősebb hadiflottát kellett fenntartani. A déli szláv és magyar naszádosok sajátos társadalmi csoportot képeztek. Hajóik közé a naszád és a félnaszád tartozott, de voltak csónakjaik is. Öltözékük jellemzően a kalap, az ujjatlan zeke, a buggyos nadrág és a csizma volt. Ellátmányuk részét képezte a posztó is, amiből öltözködhettek. Fő védőfegyverük a pajzs volt, amelyet még evezés közben is a karjukra fűzve viseltek. Fontos fegyverük volt az ágyú. Sokáig idegenkedtek a puskáktól, jobban kedvelték az íjat. A puska körükben csak akkor terjedt el igazán, amikor könnyebben kezelhetővé váltak. Ezért az íjat a puska mellett egészen a 16. század végéig használták. Szintén alapvető fegyvereik közé tartozott a kopja, a kard, a buzogány, a fokos és a csákány. A mohácsi csatában nem vettek részt, a mintegy 40 naszádon szolgáló 1000–1200 fős legénységüknek azonban fontos szerepe lett a menekítésben.

Összességében a Magyar Királyság hadi potenciálja egyes számítások szerint a 16. század elején 50–60 000 fő lehetett. 1521-ben, az országot fenyegető oszmán hadjárat idején a külföldi segédcsapatokkal, illetve a déli határvidék parasztságával együtt egyes jelentések szerint több mint 70 000 ember állt fegyverben. Végül a Mohácsnál 1526-ban összevont haderő nagysága az említetteknél jóval kisebb, ennek nagyjából csak a fele lehetett.

Nehézlovas páncél

Csapatnem	Létszám
Lovasság	kb. 16–17 000 fő (ebből kb. 2000–2500 főnyi nehézlovas)
Gyalogság	12–13 000 fő
Tüzérség	300 fő/85 ágyú
Hadiflotta	1000–1200 fő/40 naszád
Összesen	**kb. 29–32 000 fő**

A Mohácsnál összegyűlt keresztény sereg csapatnemei és azok becsült állománya

II. Lajos király a mögötte álló nehézlovasokkal (1559)

Landsknechtek (fent), könnyűlovasok (középen) és tüzérek (1559)

Az oszmán hadsereg 1526-ban

A 16. század elején az oszmán hadsereg gerincét a javadalombirtokkal rendelkező szpáhik adták. Nagy részük karddal, dárdával, íjjal, nyilakkal, páncélinggel, sisakkal felszerelt könnyűlovas volt, míg egyesek a flottánál szolgáltak. A timárbirtokosok maguk, illetve fegyveres kísérőikkel együtt szálltak hadba. Ezek elvi létszáma 50–100 000 fő között lehetett, de mivel egy részük annak a területnek a védelmét látta el, ahol a birtokaik voltak, így a mozgósítás szerényebb létszámra terjedt ki. A Mohácsi-síkon összesen mintegy 45 000 fővel lehettek jelen.

A hadsereg másik fő része a szultán udvari zsoldosserege volt. Ez janicsárokból és az udvari lovasság hat alakulatából állt. A janicsárok jellemzően a birodalom keresztény családjaitól beszedett „gyermekadó" révén kerültek a hadseregbe. Többéves képzéssel készítették fel őket a katonai szolgálatra. A janicsárújoncokat a janicsár katonák kiöregedése vagy halála nyomán vették fel a testületbe. Jellegzetes ruhadarabjuk volt a hátrahajló lebernyeggel ellátott fejfedőjük. Fegyverzetükhöz a páncéling, a szablya, a pajzs, a lándzsa, az íj és a nyíl tartozott. Az 1440-es évektől puskákkal is felszerelték őket, a 15. század végétől pedig kifejezetten hatékony kézi tűzfegyvereket kaptak. A szultán előtt áthatolhatatlan falat képeztek, de a várostromoknál is rendszeresen bevetették őket. A janicsárok száma az 1524–1525-ös évben 9390, az újoncoké pedig 4961 főt tett ki. A mohácsi csatában esetükben mintegy 8000 fővel számolhatunk, amiből 4000 fő lehetett a puskások száma. Az udvari lovasság hat alakulata 1524–1525-ben összesen 5997 főt számlált. Ezek a csapatok hat aga parancsnoksága alatt álltak. Nemcsak a szultán személyét védték, de például a birodalmi adók behajtásában is közreműködtek. Egyes becslések szerint ezek a lovasok 5000 főnél nem lehettek többen a csatasíkon.

Az ágyúk elterjedésével megjelentek az oszmánoknál a tüzérek és az ágyúszekerészek, míg a fegyverkovácsok vagy fegyverművesek az udvari alakulatok fegyvereit gyártották, javították és szállították. Ezek létszáma 1524–1525-ben 1676 fő volt. A Mohácsra szállított 300 ágyú mellett számukat összesen mintegy 1600 főre tehetjük.

Az oszmán flotta elsősorban a Földközi-tenger uralmára törekedett, ezért nagy és változatos hajóállománnyal rendelkezett. Az 1526-os hadjáratra nagyszámú szállítóhajóval és pontonhajóval indultak, a Magyarországra mélyebben behatoló 100–120 hajó típusát pedig elsősorban a Duna adottságaihoz és a harci feladatokhoz igazították. Ezek zöme a magyarokéhoz hasonló naszád volt, míg kisebb részüket az ezeknél nagyobb gályák tették ki. Rajtuk mintegy 5000 fő szolgált, a harci feladatokat nagyrészt azabok, illetve az ebben gyakorlott szandzsákok szpáhi-csapatai látták el, akiket szükség esetén janicsárokkal egészítettek ki.

Az említetteken kívül kisegítő alakulatok is álltak az oszmán állam rendelkezésére. Az akindzsik, azabok, jürükök, jaják, müszellemek, a balkáni vojnukok, eflákok és dzserehorok összesen 40–45 000 fős erőt képeztek. A krími tatárok és a román fejedelemségek rendszerint 3000 fővel csatlakoztak az oszmán katonai vállalkozásokhoz. Az említettek egy része kisebb számban Mohácsnál is jelen lehetett, a források azonban részleteket nem árulnak el.

Összességében tehát a birodalom váraiban állomásozó katonasággal együtt (mintegy 40 000 fő) 170–180 000 főre tehető a korszakban az oszmán haderő létszáma, de jelentős részüknek a határok védelmében és a belső béke fenntartásában voltak feladatai. A nagy hadjáratok idején, mint amilyen az 1526. évi is volt, csak kevesebb mint a haderő fele indult el: a Mohácsra felvonuló harcoló alakulatok létszámát így mintegy 80 000 főre tehetjük.

Csapatnem	Létszám
Lovasság	57–58 000 fő (ebből kb. 500 nehézlovas)
Gyalogság	16–17 000 fő
Tüzérség	1600 fő/300 ágyú
Hadiflotta	5000 fő/kb. 100–120 egység
Összesen	**kb. 80 000 fő**

A Mohácsnál összegyűlt oszmán sereg csapatnemei és azok becsült állománya

Janicsárok egy 16. századi ábrázoláson

Felfegyverzett szpáhik egy 16. századi ábrázoláson

Gyakorlatozó szpáhik Konstantinápoly falai alatt (16. század)

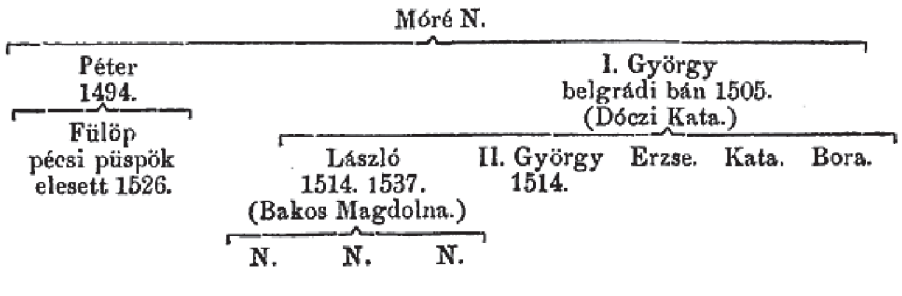
Mohács városa 1526-ban

Mohács falu mint a pécsi püspök birtoka a 14. században kezdett felemelkedni, és ezzel párhuzamosan terjeszkedni a környező Csele, Majs, Lajmér és Lánycsók falvak rovására. A helység 1408-ban már a püspök városa (Civitas Mohach), és egy 1412. évi oklevél is szabadalmas jogi állására utal. Mint ilyen, lakói „valóságos" polgárok (cives). A 15. század elején a mező városok (oppidum) között is ismertebb, megerősített település, piac- és vásárközpont. Révátkelő, amelyben jelentős szerepet játszott, hogy hosszabb partszakaszt tekintve az egyetlen kikötésre alkalmas helyen, a Duna akkor még kisebbik ága mellett feküdt. Területe a folyó mindkét oldalára kiterjedt (Mohács, Felmohács), ahogy az Lázár deák 1528-ban kiadott térképén is látható. Polgárai közül többen Bécsben vagy Rómában tanultak. Iparosainak száma jelentős, amit az itteni átmenő forgalom is támogatott. Összekötő szerepet játszott Bács és Baranya vármegye között, amellyel összefüggésben kiemelhető állatkereskedelme, de malomipara is országos jelentőségű volt. A település rangját az eddigieken túl az is mutatja, hogy magyar lakossága a Szűz Mária, illetve a Szent Borbála tiszteletére felszentelt templomban, azaz legalább két helyen is gyakorolhatta vallását. Utóbbi templom kapcsán a Nesselrode püspök által tartott 1721. évi egyházlátogatás jegyzőkönyve kiemeli, hogy annak építőanyagából épült a sóház, illetve a református hívők is felhasználták házaik építésénél. Éppen ezért egyes vélemények szerint a templom a középkorban a későbbi református negyed területén állhatott.

Az 1526. évi csata helyszíneként nem véletlenül esett Mohácsra és környékére a választás. Az ütközet előtt a keresztény sereg vezetésében viták zajlottak arról, hogy mi is a teendő. Felmerült, hogy az oszmán hadat a Drávánál kellene feltartóztatni, de a lassú gyülekezés és szervezési problémák miatt erre végül nem került sor. Az ellenség augusztus közepén átkelt a folyón és lendületesen nyomult előre. A számbeli fölényben lévő és gyorsan mozgó török lovasság miatt a rendezett visszavonulás lehetősége elveszett. Nyilvánvalóvá vált, hogy csatát kell vállalni. Ehhez – a lehetőségekhez mérten – ideális helyszínül kínálkozott Mohács, és a Brodarics által említett, mellette elterülő „hatalmas síkság", ahová a király augusztus 25-én érkezett meg seregével.

Maga az uralkodó Móré Fülöp pécsi püspök város szélén lévő házában szállt meg az ütközet előtt, amíg a sátrai és a tábori holmik meg nem érkeztek. Itt fogadta „minden rend és nemzet" elöljáróját, az itteni tanácskozáson döntöttek végül – az erőviszonyok nagy különbsége ellenére is – a csata mielőbbi felvállalásáról. A keresztény sereg utánpótlásának jelentős része, köztük az élelem, az ágyúk és más hadiszerek Bécs és Buda felől a Dunán érkeztek meg a csata előtt Mohácsra. Azért ide, mert a várostól északra, a folyó jobb oldalán magaspart húzódott, alatta pedig egy több kilométer széles mocsaras ártér nyílt ki, aminek következtében a száraz part már nem volt megközelíthető a hajók számára. A Mohácsnál lealacsonyodó magaspart viszont alkalmas volt a kikötésre. Itt állomásoztak a teherhajók mellett a kismerülésű naszádok is: mintegy 40 hadihajó, 1200 főre becsült legénységgel, akik végül nem vettek részt az augusztus 29-i harcban, szerepük csak a menekülés segítésére korlátozódott. Fontos kérdés lehet persze, hogy hol is lehetett ez a kikötő. Erre vonatkozóan egy későbbi dokumentum, Maximilian Brandstetter naplójának 1608. évi akvarellje adhat fogódzót, mivel az ábrázoláson a településtől közvetlenül délre, egy néhány száz méteres sávban látjuk a kikötésre alkalmas partszakaszt a hajókkal.

A csata után öt nappal az oszmánok a várost felgyújtották és magára hagyták, majd alig több mint másfél évtized múlva el is foglalták. Az oszmán hódítás azonban csak rövid időre törte meg azt a fejlődési ívet, amelyben Mohács egy egyszerű faluból szabadalmas város lett. A központi szerep a török korban sem veszett el (szandzsákközpont, náhije központ), a település a szűkebb és tágabb környezetében továbbra is jelentős szervezőerővel bírt. Igaz, az etnikai arányok módosultak, Mohács magyar településből multietnikus várossá vált.

A csulai és dadai Móré család leszármazási táblája Nagy Iván genealógiai kutatásai alapján (1860) és a Móré család „oroszlános" címere a Siebmacher-féle címereskönyvből (1894)

Maximilian Brandstetter Mohács akvarellje a várostól közvetlenül délre elterülő kikötő hangsúlyos ábrázolásával (1608)

Földvár

Ipoltlaka/Földvár falu

A csatatér lokalizációjában fontos szerepet játszik a Brodarics által említett település: *„…a dombról kis falucska ereszkedett alá egy templommal, ennek Földvár a neve, ott helyezkedtek el az ellenséges lövegek.”*

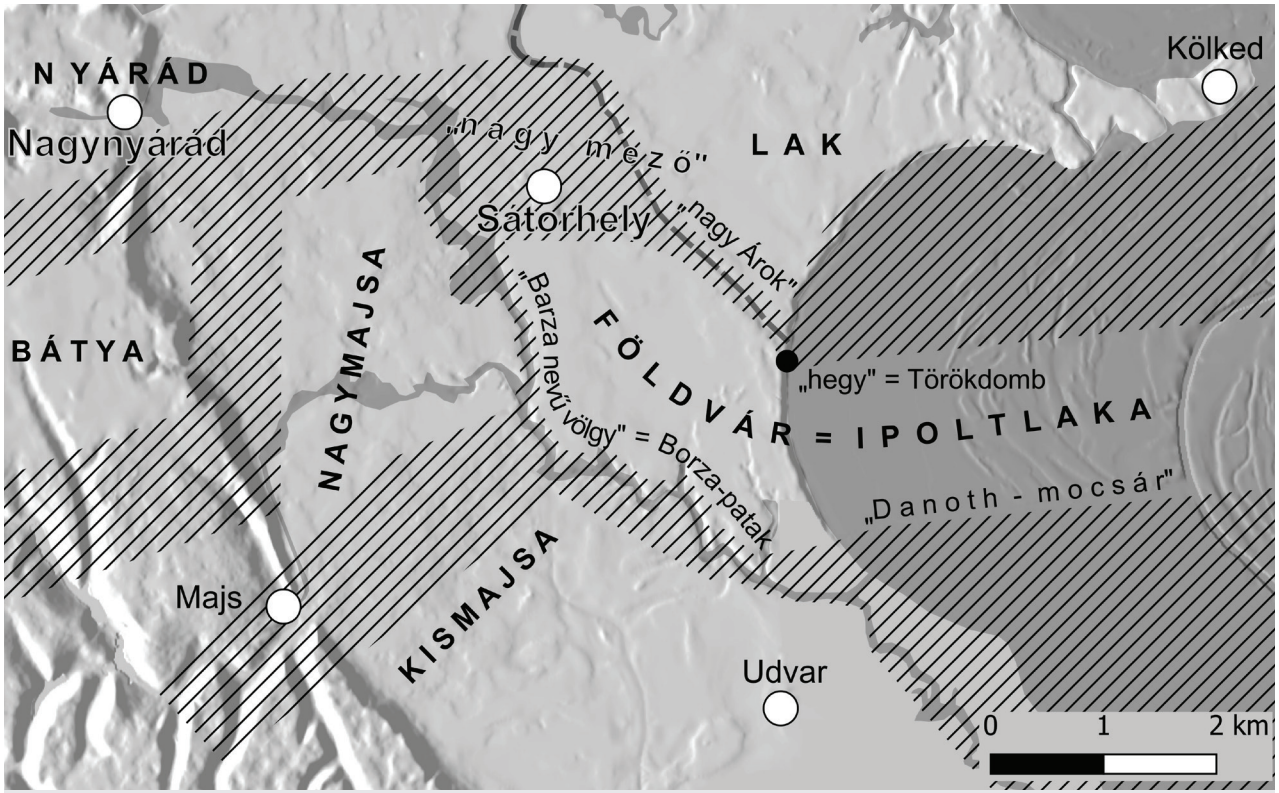
Az Árpád-korban lakott volt, eredetileg Ipoltlakának hívták. A 14. században már Földvárnak nevezik. A szekszárdi apátság és a Becsei család is birtokolta. Templomos hely, plébániájának patrocíniuma Szent Péterhez, illetve Szűz Máriához köthető. 1526-ban rövid időre elnéptelenedett. A 16. század második felében és a 17. században is lakott. A török kor végén keresztény birtokosa Zrínyi Ádám, török ura Kara Oszman. Egy 1700. évi térkép Majs és a hadiút között félútra, a Borzától közvetlenül délre teszi. Végleges elnéptelenedése a Rákóczi-szabadságharchoz köthető.

Földvár praedium

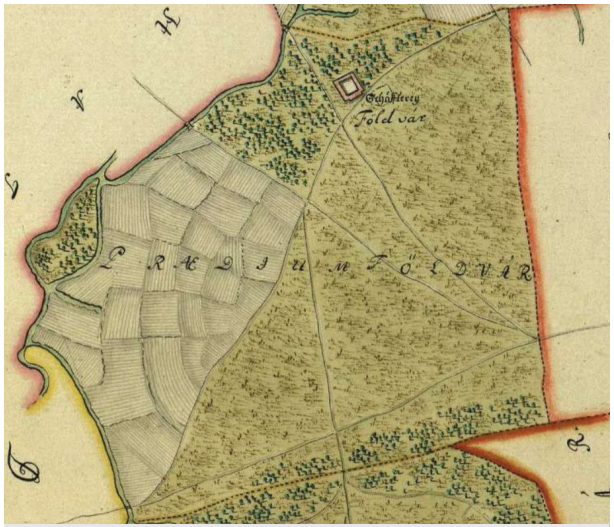
Az 1699-ben Savoyai Jenő herceg birtokába került Bellyei uradalom része. A terület ló- és juhtenyésztése forrásokkal igazolható. A lótenyésztés felfuttatására itt 1768-ban tekintélyes méretű istálló épült. Miután a tenyésztéssel felhagytak, az 1770-es évek közepén az istálló oldalszárnyait magtárrá alakították át.

Földvár praediumból Sátoristye (Sátorhely)-major

A terület több birtokosváltást követően 1780-ban a Habsburg-Lotharingiai család tulajdonába került. 1780-ban itt már „jó falazatú, zsindellyel fedett, négyszög alakú” majorról írtak, szobákkal, kamrákkal, konyhákkal, pincékkel, mellettük juhkarámokkal és kukoricatárolókkal. Ez vált az egykori Földvár falutól északra elhelyezkedő Sátoristye, azaz Sátorhely magjává (a déli szláv Sátoristye név a közeli Császárdombról szállt át a majorra). A további fejlesztésekkel tervszerű gazdálkodást vezettek be: fasorokkal kerített szántóföldeket, öntözött réteket alakítottak ki, merino juhokat tenyésztettek. Ez utóbbi helyett a 19. század második felétől már a szarvasmarhatartás dominált.

Földvár birtoknak a Dunától nyugatra lévő határai (sraffozással jelölve) az 1338-as határjárás szerint

Földvár praedium 1770 körül Kneidinger András térképén

A Földvár-vita

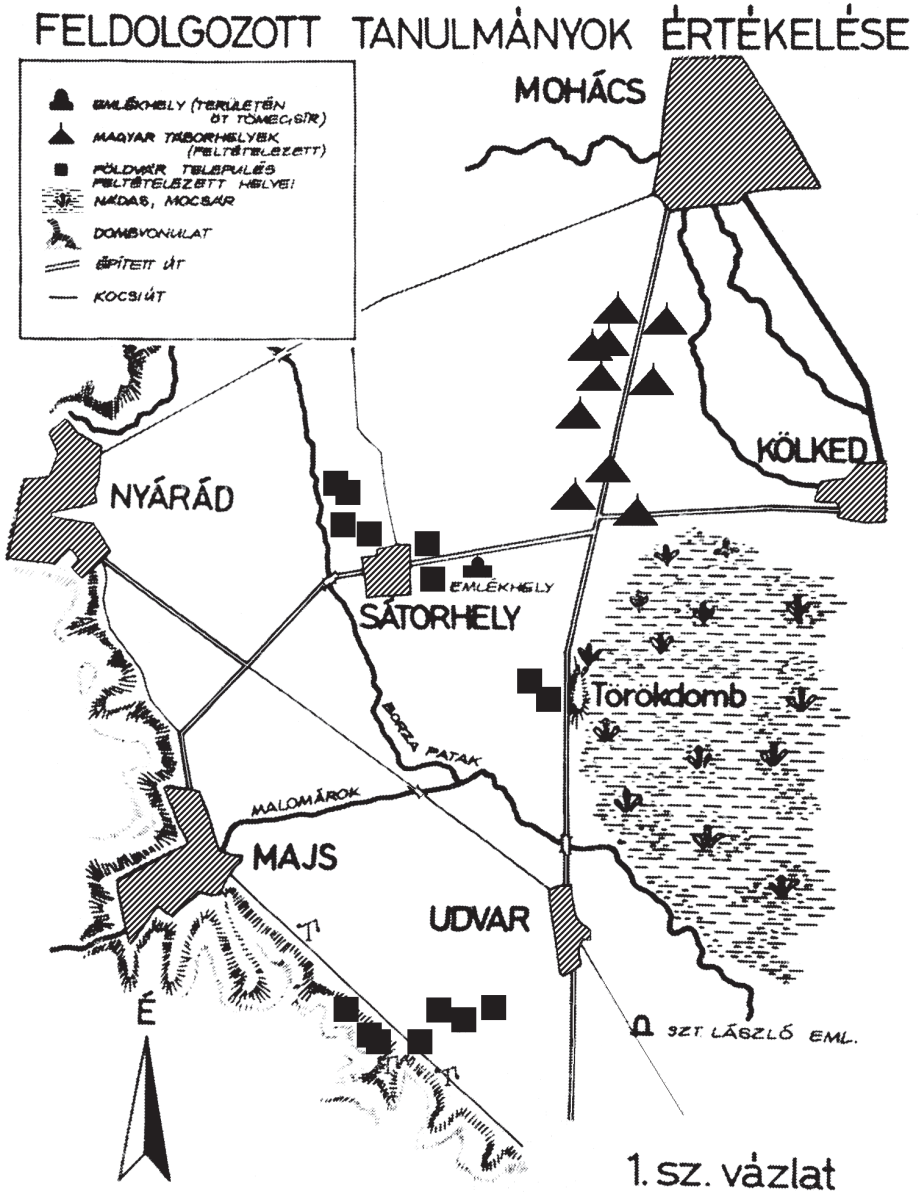
Brodarics István kancellár mohácsi csatáról írt visszaemlékezésében Földvár falu úgy került megemlítésre, mint a csata centrumában álló település. A kutatók ezért több mint egy évszázada próbálják beazonosítani ennek helyét. N. Ipoly Márta 1977-ben közölt térképe az addigi elméletek alapján tizenöt különböző Földvár nevű helyet jelölt meg Sátorhely településnél, a Vizslaki-rét mellett, illetve a Mohácsi-síkságot övező nyugati tereplépcsőnél, Majstól délre. Újabban konszenzus alakult ki a kutatók körében arról, hogy Földvár nem a tereplépcsőnél, hanem Udvar és Sátorhely falvak között állhatott.

Földvár (Utvar néven) egy 1700-as térképen a Borza-pataktól közvetlenül délre

Sátorhely és környéke a Második Katonai Felmérés idején (1858)

N. Ipoly Márta térképe a mohácsi csatatér lehetséges Földvár-helyeiről

II. Lajos halála és annak emlékezete

A király halála lovasbaleset volt. Az oszmán-török lovasság üldözése elől II. Lajos és kísérete a csatamezőről északkelet felé lovagolt, a Duna mohácsi ágának irányába. A Csele-torkolattól délre, a folyót nyugatról övező magasparton természetes lejárat kínálkozott, amelyet az állattartók itatóhelyként használtak. Úgy tűnik, hogy ezen az úton, vagyis a később „Dolina" néven ismert mélyedésnél jutottak le a Dunához, és keltek át annak a mainál jóval keskenyebb, megáradt ágán, kelet felé a Mohácsi-szigetre.

A folyóág keleti partja ezen a helyen sekély, zátonyokkal tagolt volt. A középkori írott források, a történeti térképek és a helyi földrajzi névanyag tanúsága alapján Csele birtokhoz kilenc fok, azaz halastó (piscina) is tartozott, amelyek a Dunához kapcsolódtak. A szigeten – mégpedig ennek a partszakasznak a közelségében – húzódott az a vízrendszer is, amelyet Krassónak (Karasicának), azaz Fekete-víznek hívtak.

Ez volt az a hely – a Csele torkolatával átellenben –, amely felé a menekülők igyekeztek. A túlsó parton, miután a folyó medrén átúsztattak, a király sérült lovával egy vastag iszapréteggel feltöltődött mélyedésbe gázolt bele, ahol az áradás miatt magasan állt a víz. A ló belesüllyedt az iszapba, a lovasát levetette magáról, és mindketten megfulladtak. A királyt egyik kísérője, Aczél István megpróbálta kimenteni, de ő maga is meghalt. A király kamarása, Czettricz Ulrich ellenben sikeresen átúsztatott, lovával felhágott a keleti partra, és így megmenekült.

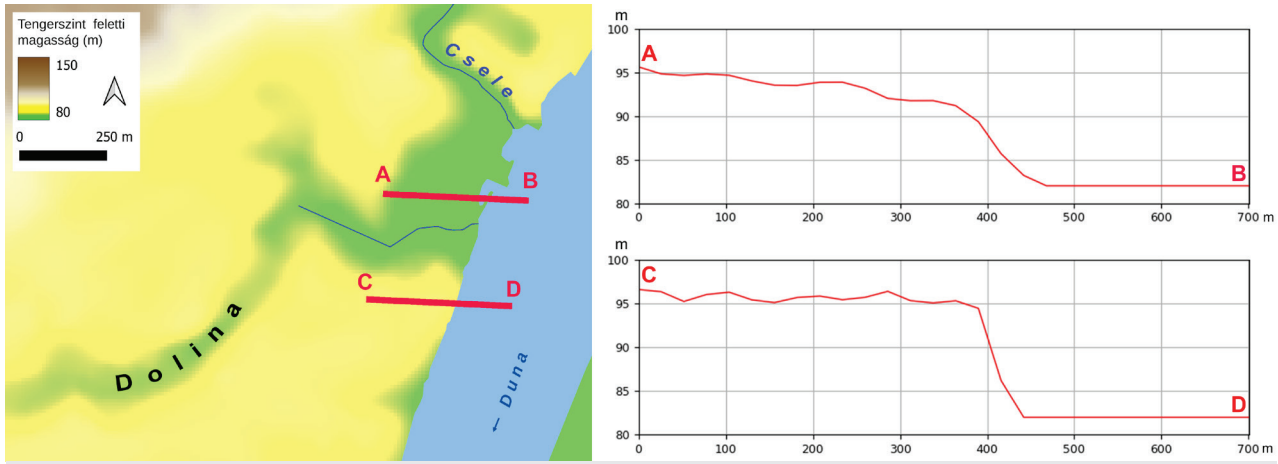
A történtekről egyedüli szemtanúként ő számolt be. Az áradás levonulását követően a holttestek előkerültek a víz alól, a helyi jobbágyok pedig még szeptember hónapban a királyt eltemették a közelben. Értéktárgyait, ruházatát, köztük a királyi pecsétgyűrűt 1527 közepén szolgáltatták be.

Szulejmán szultán a csata után keresteté az uralkodót, de nem bukkantak rá, mivel a megáradt Duna elrejtette a testet a törökök elől. A királyt október közepén a győri Sárffy Ferenc vezette csapat találta meg Czettricz útmutatásai alapján ott, ahova eltemették a jobbágyok, majd onnan a második temetés helyére, Székesfehérvárra szállította.

Az elhalálozási helyszínt az emlékezeti források többféle módon írták körül. Mocsár, vízzel elöntött mélyedés, feliszapolódó kiöntés, valamilyen tó, illetve állóvíz, ami

Székely Bertalan: II. Lajos holttestének megtalálása (1860)

A mélyebb fekvésű Dolina a Cselétől délre, illetve annak kevésbé meredek partja (A-B metszet)

A II. Lajos emlékmű 1902-ben

összeköttetésben állt a Dunával, ezek voltak a főbb kulcsszavak, de az emlékezeti irodalom alapján felmerült a lehetősége annak is, hogy egy „fokban" történt a baleset. A hely környezeti sajátosságai miatt tökéletes biztonsággal ezt megállapítani 500 év elteltével nem lehet.

A Csele-patak, a rajta található Királyhíd és a Krassó is eredetileg olyan földrajzi helyek voltak, melyekkel a halál helyének közelségére utaltak. Idővel a környezet vonatkozásában jelentős átalakulás következett be. A 16. században, a halálesethez közelebbi időpontokban még a Duna és annak környezete jelent meg baleseti helyszínként. A 16. század végén és a 17. században átalakultak a leírások: a Csele-patak olyan, részben fiktív helyszínként jelent meg, amely integrálta a „folyó" és a „mocsár" jellemzőit egyaránt. A 18. században az átalakulás folytatódott. Az országnak az oszmánoktól történő visszafoglalása után, a földrajzi ismeretek fejlődésével a Csele-patak kiszorította a többi értelmezést. Azért, hogy később a Csele-patak vált a halál legendás helyévé, vélhetően a humanista értelmiség felelős legnagyobb részben. A népi emlékezet ellenben megőrizte a Dunát mint a vízbe fulladás helyszínét.

Az emlékezetpolitika számára is jelentőséget kapott a kérdés. II. Lajos halálának legendás helyén a Csele-pataknál épült meg az elbukott 1848-1849. évi szabadságharcra történő utalásként egy emlékmű. Később, 1926-ban pedig ugyanitt mondta el híres mohácsi beszédét Horthy Miklós.

A mohácsi Császárdomb (Törökdomb)

Hünkar tepeszi (Császárdomb)

Haszán budai pasa 1630-31 körül a Duna menti mély mocsár (Vizslaki-rét) mellett fekvő kis kiemelkedésen egy fából készült győzelmi emlékművet, ún. kösköt (kioszk) és egy kutat alakíttatott ki, amely Mohács visszafoglalásáig (1686) oszmán zarándokhelyként működött. A helyszínre a déli szlávok a 18. század második feléig a Sátoristye nevet használták.

Burgus

Az oszmán győzelmi emlékmű egy, a rómaiak által emelt dombon álló határerődítmény, ún. burgus helyén épült meg. Az egykor a domb tetején álló, körülbelül 7×7 méter nagyságú, négyzetes alaprajzú római őrtorony kövekből készült, tégla tetővel. Szerepét a 430-as évekig tarthatta meg, amikor is a hun uralom miatt a római közigazgatás itt megszűnt.

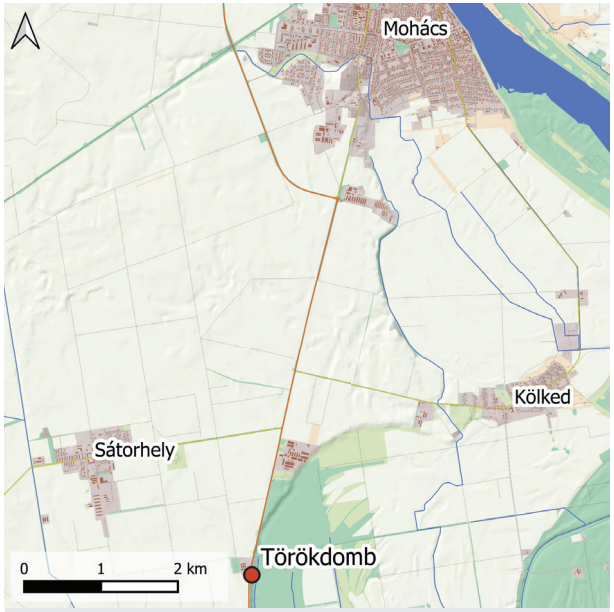
A Törökdomb 1687-ben

A Törökdomb és a keresztény kápolna a Müller Ignác-féle térképen (1769)

Keresztény kápolna a Törökdombon

A szakrális visszafoglalás keretében a szövetséges csapatokkal érkező jezsuiták a muszlim szent helyeket sok esetben kereszténnyé alakították át. A források szerint 1687-ben a Törökdombon az oszmán győzelmi emlékművet is átalakították, katolikus kápolnának szentelték fel. Az innentől kezdve keresztény emlékhelyként számon tartott épület sorsát az 1760-as évekig tudjuk nyomon követni. Ezt követően a kápolna az enyészeté lett. Szerepét 1816-tól a Csatatéri emlékkápolna vette át.

A Törökdomb helye a Mohácsi-síkon

A Törökdomb 1830 körül a Duna-mappáció lapján

A Törökdomb az 1926-os ünnepségek idején

A 400 éves megemlékezések idején a török követ, Rizvánbég-oglu Hüszrev bég is ellátogatott a Törökdombra, hogy lerója tiszteletét. A török világban a boszniai muszlimok fenntartották a Hünkár tepeszi emlékezetét: az első világháború végéig ugyanis Eszék felől évről évre érkeztek ide zarándokok, akik itt imádkoztak.

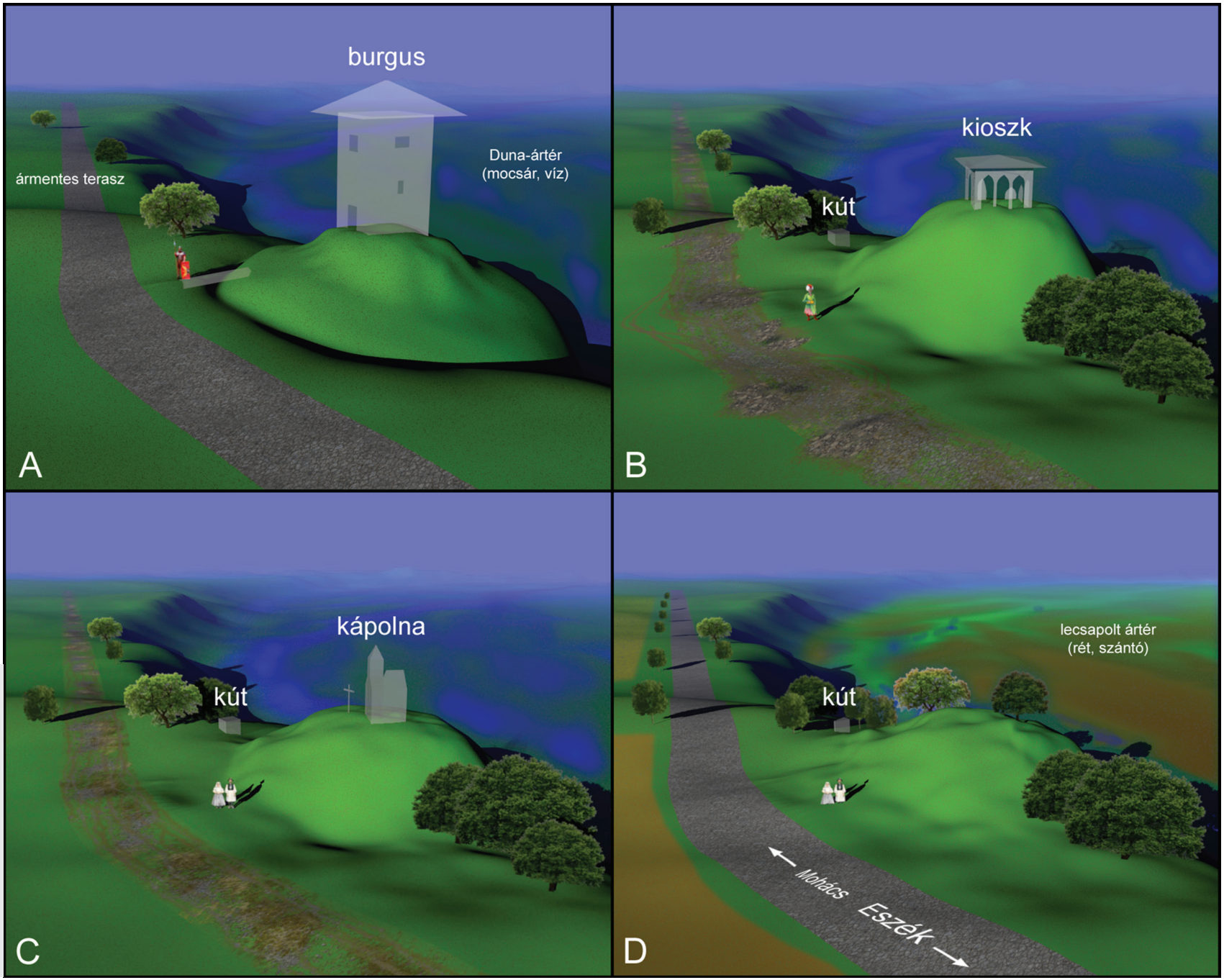
A Törökdomb 1926-ban

A Törökdomb napjainkban

Régészeti leletek a Törökdombról

A Törökdomb négy korszaka
(3D-rekonstrukció)

(A: Római kor;
B: Oszmán kor;
C: 17. sz. vége;
D: 19. sz. első fele)

A mohácsi csatához kötődő kincsleletek

Két korsó ezüstkincs a mohácsi Kálvin közből

1969 márciusában a Mohácsi Városi Tanács Werner György-brigádja a Kálvin közben épített utat. A kubikosok munka közben egy szürke és egy vörös színű középkori korsót találtak összesen több mint 20 kg ezüstpénzzel. Az elvégzett szúrópróbaszerű vizsgálatok során csak a mohácsi csata évét megelőző érméket azonosítottak I. Mátyás, II. Ulászló és II. Lajos korából, minimális számú külföldi érme mellett. A leletek – az első két mohácsi tömegsír megtalálása után néhány évvel – nagy szenzációnak számítottak. Dankó Imre, a Janus Pannonius Múzeum akkori igazgatója egyenesen úgy fogalmazott, hogy a korszakra nézve hazai viszonylatban nem tud és nem is hallott nagyobbról. Kemény Miklós, a pécsi restaurátor műhely vezetője „megrázó élményről" beszélt a kincs megpillantásakor. A lelőhelyet 1969 áprilisában Csanda–Zalavári-féle fémkereső műszerrel is megkutatták, újabb pénzekre azonban nem bukkantak.

A kincs eredete

A középkori Magyarország egyik legjelentősebb, több mint 45 000 db ezüstérmét tartalmazó kincsleletének eredetére vonatkozóan több elmélet is napvilágot látott. Egyesek egy helyi gazdag kereskedő tulajdonának gondolták, de az említett Dankó Imre már 1969-ben felvetette, hogy az értéke miatt valószínűleg a hadipénztárhoz tartozhatott.

A két korsó ezüstpénz minden bizonnyal hajón került Mohácsra. Az utánpótlás, köztük a felszerelés, a hadiszerek nagy része Bécs és Buda felől a Dunán érkezett ugyanis a csata előtt a mohácsi táborba. A kincslelet is éppen annak szolgál bizonyságául, hogy a kikötő az 1526. évi műveletekben fontos szerepet töltött be. A pénzleletek előkerülési helye abban a korban még nem a városon belül volt: a települést övező kerítéstől és vizesároktól délre, mintegy 100–120 méter távolságban ásták el őket. Az Ottendorf Henrik által 1663-ban készített térképen azt is látjuk, hogy milyen keskeny volt a tér a vizesárok és a települést a Dunától a Dunáig körbeölelő mocsár között. Eszerint a várostól délre alig 200 méteres sáv állt rendelkezésre, hogy itt kikössenek és táborozzanak a csapatok.

A mohácsi kincslelet

Mohácson, a Dél felé, Kölked felé vezető országút mentén levő Kálvin közben, 1969. március 6-án és 11-én a Városi Tanács építő brigádja egymástól 10 méterre, 80 cm mélységben, két kincsleletre bukkant. Az I. lelet egy „mohácsi" (feketére füstölt) korsóban, tisztítatlan állapotban, 11,33 kg súlyú ezüst denárt tartalmazott. A II. leletet egy vöröses korsóban találták meg, ennek súlya, ugyancsak tisztítatlan állapotban, 15,41 kg ezüst volt. A becsületes leletbeszolgáltatók a pécsi Janus Pannonius Múzeum Régészeti Osztályától 8000 Ft jutalmat kaptak.

A lelőhelyen áprilisban a Csanda—Zalavári-féle fémkereső műszerrel végzett kutatás során újabb lelet nem került elő.

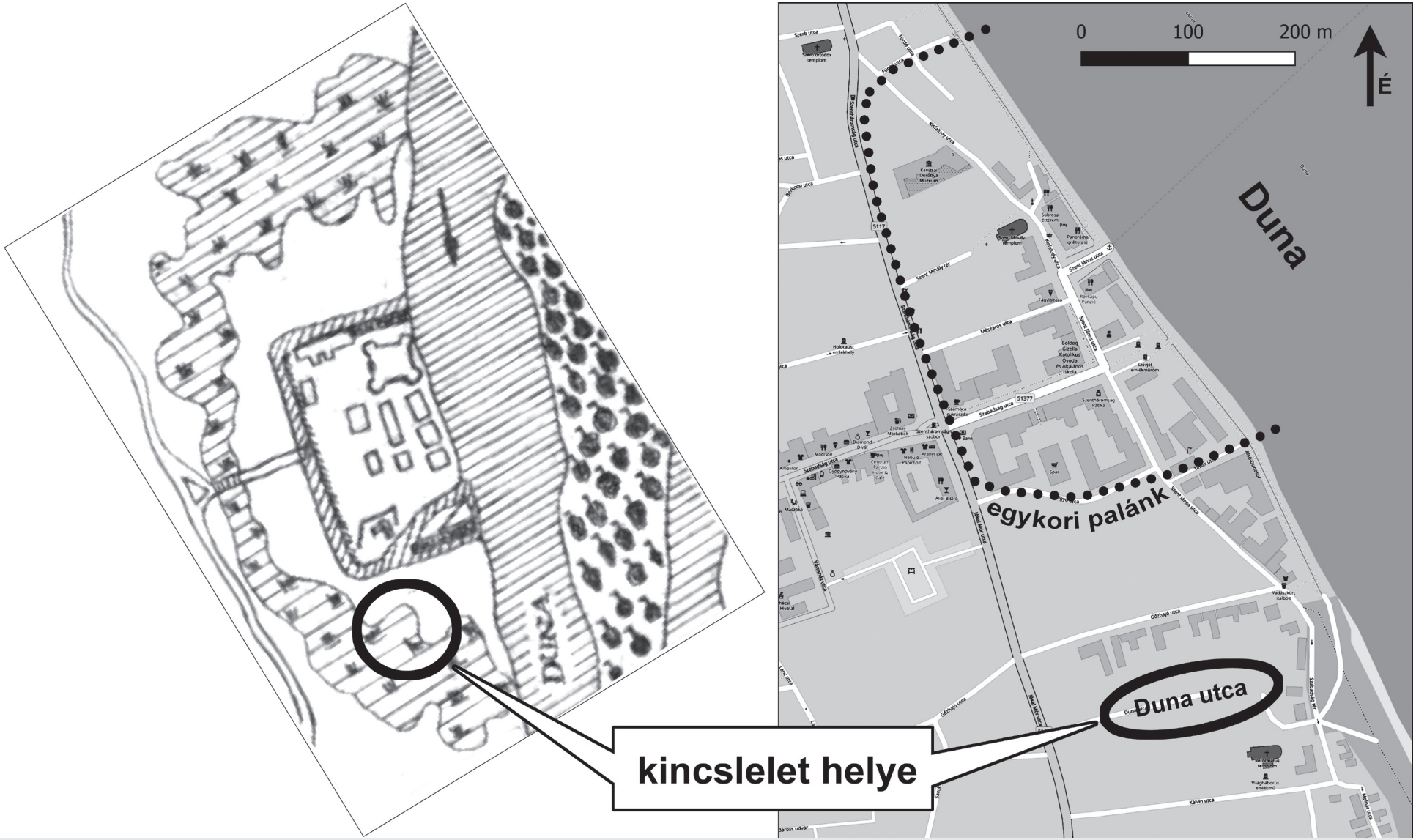
A két kincslelet érmeinek szúrópróbaszerű vizsgálata azt mutatta, hogy az előkerült denárokat I. Mátyás, II. Ulászló és II. Lajos verették. Az éremleletek numizmatikai feldolgozása előtt csak annyit lehet feltételezni, hogy a két lelet nagy valószínűséggel egyazon tulajdonosnak a mohácsi csata idején elrejtett vagyona lehet.

Az éremleletet dr. Gedai István, az MNM Éremtárának kutatója fogja feldolgozni.

KISS ATTILA

Forrás: Múzsák – Múzeumi Magazin (1969)

Úgy tűnik, hogy a leleteket egy, a Duna-parton, a várost övező vizesárok és az említett mocsár között felállított nagyobb sátor alatt ásták el. Olyanok rejthették el, akik életüket vesztették 1526. augusztus 29-én, hiszen ha túlélték volna az öldöklést, visszamennek a vagyonért. Nem így történt, ezért az elrejtett hadipénztár megidézi személyes tragédiájukat: az ismeretlen áldozatok a kincset sikeresen megóvták a török zsákmányszerzőktől.tetővel. Szerepét a 430-as évekig tarthatta meg, amikor is a hun uralom miatt a római közigazgatás itt megszűnt.

A mohácsi Kálvin-közben/Duna utcában talált kincslelet helye a jelenlegi állapotokat mutató Openstreetmapen és Ottendorf 1663-as térképén

A mohácsi busójárás

A busójárás hagyománya

A Mohácson és környékén élő római katolikus déli szlávok, a sokácok farsangi maszkos alakoskodása, a busójárás tavaszváró, téltemető népszokása a vízkereszt napjától húshagyó kedd éjfélig tartó farsangi időszak utolsó hat napjában zajlik. A mohácsi busójárás 2009-től szerepel az UNESCO szellemi örökség reprezentatív listáján, 2012 óta pedig hungarikumnak is számít.

A busójárás eredetét a törökűzés legendájához kötik. A törökök elől a Mohácsi-sziget mocsárvilágába, a Karapancsa mocsarába menekült sokácok ijesztő, vérrel festett faálarcokba és birkabőrbe öltözve, kereplőkkel, éjjel, csónakokkal átkelve a Dunán űzték el Mohácsról a törököket. Nagy valószínűség szerint a Balkánról érkező sokácok korábbi lakóhelyükről hozták magukkal a szokást, mely aztán helyben formálódott tovább és nyerte el mai alakját.

A népszokás megjelenéséről legelőször egy 1783-as feljegyzés (egyházlátogatási jegyzőkönyv) tesz említést. Mára sokat veszített eredeti formájából, ám látványosság szempontjából sokat nyert. Évről évre több tízezren keresik fel Mohácsot a farsang idején.

Busójárási alakok

A fűzfából faragott maszkot viselő busók mellett jellegzetes alakok a jankelék és a „szép busók”.

A busók (ijesztő, förtelmes, csúnya busók) jellegzetes ruházata a bocskor, a csizma, a fehér, szalmával kitömött vászongatya, a színes, gyapjúból kötött cifra harisnya, a bundájával kifordított birkabőr, derékban kötéllel vagy lánccal összekötve, amelyre egy vagy több kolomp van felaggatva, valamint a vállon viselt tarisznya. A neves népművészek által fűzfából faragott, hagyományosan állatvérrel festett, birkabőrcsuklyás maszkok egyedi kivitelűek. Jellegzetes kellékeik a kereplő, a buzogány és a hosszú fakürt. Gyakori a díszesen kifestett mosósulyok, a vízhordófa és a teknőben fekvő busó baba hordozása is.

A jankele a mohácsi busójárás másik jelmezes alakja. Szerepük: az utcán sétálók távoltartása a busóktól. Rongyos ruhába öltözött fiatal legények, akik arcukat ronggyal, harisnyával takarják el, és vállukon átvetve egy hagyományosan hamuval, liszttel, manapság inkább ronggyal vagy fűrészporral kitömött zsákot visznek.

A busókat kísérő fiatal nők, a szép busók egymásba, férfialakba vagy busóba karolva járnak. Ünnepi viseletet hordanak, arcukat fátyollal takarják el vagy farsangi álarcot viselnek. Viseletük darabjai: ünnepi ing, selyem vagy bársony szoknya (alsószoknyával), mellény, téli kendő, bütyköshárisnya, cipő vagy csizma.

Bán István busók átkelését ábrázoló gobleinje

Mohácsi jankelék

Mohácsi busók archív felvételen (1970)

A busójárás egy archív képeslapon

Mohácsi szép busók

A busójárás helyszínei

A mai busójárás a Kóló téren kezdődik. A beöltözött alakoskodók itt gyülekeznek. Itt találkoznak a Dunán, a Sokac-révnél csónakokkal átkelt busók az ágyús, az ördögkerekes, a szekeres, a kürtös, a teknős és más busócsoportokkal. A régi elöltöltős busóágyú dörejére a különböző csoportok a város főterére, a Széchenyi térre vonulnak, ahol szabad farsangolás kezdődik. Ezt követően a Duna-parton és a környező utcákban ünneplik a farsangot és a kompkikötőnél vízre bocsátják a téltemetést szimbolizáló farsangi koporsót. Szürkületkor visszatérnek a főtérre és a meggyújtott máglya körül táncolnak, mellyel véget ér a farsangvasárnap. Kedden újabb főtéri máglyára helyezett, telet jelképező koporsó elégetésével és körültáncolásával búcsúznak a hideg évszaktól, s köszöntik a tavasz eljövetelét.

A busók átkelnek a Dunán

Máglyagyújtás a főtéren

A busójárás városon belüli útvonala és helyszínei

www.mohacsatlasz.eu

A fejezet még szerkesztés alatt áll.
2026. augusztus 25-i állapot.